

BÖLÜM 7

TÜRKİYE'DE YAPILAN SPORDA LİDERLİK ARAŞTIRMALARI

Mehmet YILDIRIM¹

GİRİŞ

Kurumsallaşmış bütün faaliyetler içinde eğitim, insanın mutlak olarak en önemli olduğu alanlardan birisidir (1). Temelini ülkenin geleceği olarak nitelendirilen öğrencilerin ve gelecek kuşakların mimarı olan öğretmenlerin oluşturduğu eğitim (2), “bireyler için yüksek bir yaşam düzeyi elde etmenin, toplumlar için de gelişme ve ilerlemenin, çağdaş ülkeler arasında yer almanın başlıca yoludur” (3).

Liderlik olgusu insanlık tarihi kadar eski bir kavramdır. Liderlik, her toplumda, her örgütte, kısacası hayatın her yerinde kendisini göstermiştir. İnsanlar grup halinde yaşayan sosyal canlılar oldukları kadar oluşturdukları grupları yönetecek ve hedeflerine götürecek lider ile aralarında hiyerarşik bağlılığa ihtiyaç duyan varlıklardır (4). El' anlamına gelen Latince 'Manus' kelimesinden türeyen lider ve liderlik kelimeleri İngilizceye üç ya da dört asır önce girmiş olup (5), bu kavramlar her ne kadar yönetim biliminde daha çok ele alınmış olsa da psikolojik, sosyolojik, politik, askeri, felsefi ve tarihsel açılardan ele alınıp inceleme konusu oldukları da tarih boyunca gözlenmiştir (6).

Küreselleşen dünyada değişen dünya ve ihtiyaçlara paralel olarak etkili bir liderin yaratması gereken yeni yapıların tarihsel süreç içinde değişime uğraması oldukça anlaşılır bir durumdur (7). Genel olarak liderlerde insanları motive etme, etkileyebilme, güzel örnekler verebilme ve yol gösterici olabilme özellikleri önemliyken, belirli hedefleri gerçekleştirmek amacıyla diğer kişileri etkileme süreci olarak tanımlanan liderlikte de önemli olan etkileme olayıdır. Bu nedenle de insanları etkileme gücü, hedeflere odaklanabilme becerisi ve iletişim yeteneğine sahip olma liderlik yapmanın gerekleri arasında yer almaktadır (8-9).

İnsanların davranışlarını kendi istediği şekilde etkileyen ve bu etkileme eylemini gerçekleştirirken yol gösteren, aydınlatan, öğreten, ileriye gören, emir ve talimat veren, birlikte çalıştığı kimselerin istek ve ihtiyaçlarını zamanında sezen yaratıcı kişiler (10) olarak nitelendirilen liderler toplumda bulunan diğer insan-

¹ Doç. Dr., Yozgat Bozok Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, mehmet2682@hotmail.com.

KAYNAKLAR

1. Köksal, H. (1999). Öğretmen eğitimi ve bilişim teknolojisi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 50-53.
2. Hergüner, G., Arslan, S. ve DüNDAR, H. (2002). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin okul deneyimi dersini algılama düzeyleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(11), 44-58.
3. Kaya, Y. K. (1993). *İnsan yetiştirme düzenimize yeni bir bakış*. Ankara: Bilim Yayınları
4. Biçer T. (2002). *Kazanmak Beyinde Başlar*. İstanbul: Beyaz Yayınları.
5. Adair, J. (2005). *Kıskırtıcı liderlik: Büyük liderlerden öğretiler* (P. Ozaner, Çev.). Bursa: Alteo Yayıncılık.
6. Şişman, M. (2002). *Öğretim liderliği (1. baskı)*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
7. Araç Ilgar, E., Cihan, B. B., ve Mermerkaya, E. (2018). *Beden Eğitimi ve Diğer Branş Öğretmenlerinin Liderlik Algılarının Çeşitli Değişkenlere Göre Belirlenmesi*, Uluslararası Türk Rus Dünyası Akademik Araştırmalar Kongresi, 391-404.
8. Çakırer, M. A. (2009). *Lider öğretmen*. İstanbul: Crea Yayıncılık.
9. Ilgar, L. (2005). *Eğitim yönetimi, okul yönetimi, sınıf yönetimi (3. baskı)*. İstanbul: Beta Basım.
10. Bakan, İ. (2008). "Örgüt kültürü" ve "liderlik" türlerine ilişkin algılamalar ile yöneticilerin demografik özellikleri arasındaki ilişki: Bir alan araştırması. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(14), 1-28.
11. Sunay, H. (2017). *Spor Yönetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
12. Çeyiz, S. (2007). *Adana İlinde Futbol Antrenörlüğü Yapan Bireylerin Liderlik Tarzlarının Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana
13. Büyükoztürk Ş, Çakmak E.K, Akgün Ö.E, Karadeniz Ş, Demirel F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (17. Baskı) Ankara: Pegem Yayıncılık.
14. Murphy, J., Vriesenga, M., Storey, V. (2007). Educational administration quarterly: *An analysis of types of work, methods of investigation, and influences*. Educational Administration Quarterly,
15. Creswell JW, Plano Clark, VL, Gutmann ML, Hanson WE. (2003). Advance mixed methods research designs. (A Tashakkori & C Teddlie Eds.) *Handbook of Mixed Methods in Social and Behavioral Research*.
16. Karaküçük, S, Yetim, A. (1996). Rekreasyon etkinliklerinde liderlik ve fonksiyonları. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1) , 64-76.
17. Yetim, A. (1996). Spor Yönetiminde Liderlik. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(3), 85-94.
18. Konter, E. (2009). Futbol antrenörlerinin maç deneyim sayılarına göre liderlik gücü algıları. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1, 17 - 24.
19. Koç, E, Alpulu, A. (2019). Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanlarının iş doyumu ile paternalist liderlik arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 3(2), 33-43.
20. Nacar, E., Kak, Y.. (2019). Elazığ ilindeki farkı spor branlardaki profesyonel takımlarda görev yapan antrenörlerin liderlik tarzlarının belirlenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 3(2), 1-10.
21. Güllü, M., Arslan, C. (2009). Beden eğitimi öğretmenlerinin liderlik stilleri. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(11), 353-368.
22. Çelik, O. V. (2015). Spor alanında karizmatik liderlerin grup bütünlüğü üzerindeki etkileri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(14), 104-122.
23. Güngör, B. N., Yenel, F. (2017). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin epistemolojik inançları ile liderlik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(2), 39-55.
24. Aytan, G. (2012). Taekwondo sporcularının algıladığı liderlik özellikleri ile öz yeterlik düzeyleri arasındaki ilişki. *Sport sciences*, 7(4), 68-78 .
25. İmamoğlu, A. F., Yerlisu, T. (2003). Spor eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında görev yapan yöneticilerin yöneticilik ve liderlik becerilerinin değerlendirilmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2, 53-64.
26. Gökçe, Z., Çam, İ., Yazıcılar, İ. (2008). Spor yöneticilerinin liderlik boyutlarının araştırılması

- (Ege bölgesi örneği). *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 4-14.
27. Konter, E. (2007). Antrenörlerin ve sporcuların cinsiyetlerine göre liderlik gücü algıları. *Spor-metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2) 85-90.
 28. Atar, E., ve Özbek, O. (2009). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Liderlik Davranışları, *Spor-metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2) 51-59.
 29. Eskiyecek, G. C., Bayazıt, B., Sarı, İ. (2015). Sporcularda tercih edilen antrenör liderlik davranışlarının yaş, cinsiyet ve spor dalı açısından incelenmesi (Diyarbakır örneği). *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 5(15), 27-42.
 30. Türksoy, A. Şarkıcı, T. (2003). 12-14 yaş futbolcuların antrenörlerinden algıladıkları ve tercih ettikleri lider davranışları ile ilgili sporcu tatmini. *İ.Ü. Spor Bilimleri Dergisi*, 11(3), 200-203.
 31. Öztürk, M., Tozoğlu, E., Şebin, K. (2010). Farklı spor dallarında görev alan antrenörlerin liderlik özelliklerinin ve bu özelliklerinin yaş değişkeniyle ilişkileri. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(4), 8-11.
 32. Cengiz, R., Güllü, S. (2018). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik yönelimleri ve fiziksel saygı düzeylerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(4), 94-108.
 33. Çepikkurt, F., Kale Kızıldağ, E., Tiryaki, Ş. (2012). Futbolcuların Algıladıkları Lider Davranışları Ve Güdüsel İklim Arasındaki İlişki. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2), 19-25.
 34. Gündoğdu, F., Günay, M. (2018). Türk Spor Teşkilatındaki Spor Yöneticilerinin Liderlik Stilleri. *Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Spor-metre Dergisi*, 16(2), 178-195.
 35. Koç, K. (2018). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği adaylarının liderlik özellikleri ile sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 223-232.
 36. Bozyiğit, E., Sartık, Ş. (2018). Yöneticilik Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Liderlik Davranışlarının İncelenmesi, *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 20(3), 47-59.
 37. Mutlu, T., Akoğlu, H., Şentürk, H., Ağılönü, A., Özbey, Ö. (2019). Antrenör adaylarının iletişim ve liderlik becerilerinin incelenmesi. *Spor-metre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1), 167-177.
 38. Kaya, Y.K. (1999). *Eğitim yönetimi: kuram ve Türkiye'deki uygulama*. 6. Baskı. Ankara: Bilim Yayınları.
 39. Arıtan, C.K, Hünük, D. (2016). 14. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi: *Spor bilimcilerin nitel araştırmayı öğrenme ve uygulama sürecindeki deneyimleri*. Antalya: Spor Bilimleri Derneği